

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 20 grudnia 2023 r.

PS-VI.431.3.32.2023.WS

Szanowna Pani
Barbara Nalińska
Dyrektor
Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4
ul. Chrobrego 4
82-300 Elbląg

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.906.2023 z dnia 25 października 2023 r. zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Wioletta Sinkiewicz – główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Iwona Czmochovska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu. Czynności kontrolne przeprowadzono w dniach: 31 października, 6, 7, 8 listopada i zakończono w dniu 9 listopada 2023 r. Przedmiotem kontroli objęto ocenę jakości sprawowanej opieki i wsparcia udzielanego wychowankom umieszczonym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu, w związku z pismem Prokuratury Rejonowej w Elblągu z dnia 29 września 2023 r., w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1426 ze zm.) - zwanej dalej ustawą wrispz lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292, poz. 1720) - zwanego dalej rozporządzeniem.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) Placówka / POW Nr 4 / kontrolowana Jednostka – co oznacza: Placówkę Opiekuńczo–Wychowawczą Nr 4 w Elblągu, typu specjalistyczno-terapeutycznego;
- 2) Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej Nr 4 w Elblągu, panią Barbarę Nalińską;
- 3) Zastępca Dyrektora – co oznacza Zastępcę Dyrektora, panią Monikę Józefowicz;
- 4) Koordynator – co oznacza: starszego wychowawcę koordynatora Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej Nr 4 w Elblągu, -----;
- 5) Organizator / ECUS – co oznacza: Elbląskie Centrum Usług Społecznych w Elblągu;

- 6) Regulamin/Regulamin Organizacyjny – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej Nr 4 w Elblągu*, wprowadzony Zarządzeniem Nr 7/2023 Dyrektora Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej Nr 4 w Elblągu;
- 7) Procedury - co oznacza: *Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bądź domniemania aktów przemocy wśród wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu*, wprowadzone Zarządzeniem Nr 26/2020 Dyrektora Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej Nr 4 w Elblągu;
- 8) diagnoza – co oznacza: diagnozę psychofizyczną, o której mowa w § 14 rozporządzenia;
- 9) MOW – co oznacza: młodzieżowy ośrodek wychowawczy;
- 10) wykaz – co oznacza: wykaz wychowanków umieszczonych w Placówce, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę;
- 11) plan – co oznacza: plan pomocy dziecku, o którym mowa w § 15 oraz § 17 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia;
- 12) diagnoza – co oznacza: diagnozę, o której mowa w § 14 rozporządzenia;
- 13) Zespół – co oznacza: zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, o którym mowa art. 135 ustawy w.r.p.s., powoływany w Placówce;
- 14) protokół – co oznacza: sporządzany w Placówce protokół z obligatoryjnych i doraźnych posiedzeń Zespołu;
- 15) Małoletnia / Dziewczyna / Dziewczynka / Wychowanka – co oznacza małoletnią -----

Kontrolą objęto okres od 26 czerwca 2020 r. (tj. od dnia umieszczenia małoletniej w POW Nr 4) do dnia jej zakończenia, i przeprowadzono ją w obecności pani Barbary Nalińskiej – Dyrektora POW Nr 4 oraz pani Moniki Józefowicz - Zastępcy Dyrektora POW Nr 4. Kontrolę przeprowadzono w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww., rozmowy przeprowadzone z dziećmi i wychowawcami oraz oględzin pomieszczeń znajdujących się w Placówce. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną Jednostkę.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością.**

I. Ustalenia dotyczące organizacji Placówki

Kontrolowana Jednostka jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu specjalistyczno-terapeutycznego, prowadzoną przez Gminę Miasto Elbląg (na prawach powiatu), przeznaczoną dla 14 wychowanków.

Wewnętrzna struktura organizacyjna i zasady funkcjonowania Placówki zostały ujęte w *Regulaminie Organizacyjnym*, który został przyjęty Zarządzeniem nr 7/2023 Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu z dnia 30 września 2023 r. **/akta kontroli str. 1-27/**. Z treścią Regulaminu zostali zapoznani wychowankowie oraz kadra pedagogiczna Placówki, co potwierdza przedstawiony wykaz osób zapoznanych z ww. dokumentem **/akta kontroli str. 28-30/**.

W okresie poddanym kontroli Dyrektorem POW Nr 4 była pani Barbara Nalińska, która kierowała Placówką przy pomocy Zastępcy Dyrektora, pani Moniki Józefowicz.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Elblągu, zgodnie z zapisem § 2 pkt 3–4 Regulaminu, pełni rolę placówki obsługującej, zapewniając wspólną obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną dla Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 w Elblągu (dalej jako POW Nr 1), Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2 w Elblągu (dalej jako POW Nr 2), Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Elblągu (dalej jako POW Nr 3) i Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 5 w Elblągu (dalej jako POW Nr 5). Jest także Jednostką wykonującą zadania wynikające z polityki kadrowej tychże placówek.

W kontrolowanej Jednostce obowiązują również:

- *Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bądź domniemania aktów przemocy wśród wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu,*
- *Procedury przyjmowania dzieci do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu,*
- *Procedury pracy z rodzinami dzieci przyjętych do Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 oraz Nr 5,*
- *Regulamin przyznawania kwot pieniężnych do własnego dysponowania,*
- *Regulamin określający system zasad, konsekwencji i przywilejów /akta kontroli str. 31-34/.*

Ustalono, iż pracę w POW Nr 4 organizowano na podstawie *Rocznego Planu Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 4 w Elblągu*, który został opracowywany przez starszego wychowawcę-koordynatora i zatwierdzony przez Dyrektora, a także na podstawie *Planów pracy: psychologa, pedagoga, wychowawcy ds. artystycznych, logopedy, terapeuty pedagogicznego, pielęgniarki i wychowawcy do spraw pracy z rodziną /akta kontroli str. 35-66/.*

Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści dokumentów organizacyjnych kontrolowanej Jednostki.

II. Kwalifikacje pracowników zatrudnionych w Placówce

W związku z tym, iż podczas przeprowadzania kontroli doraźnej w Jednostce w dniach 1-8 marca 2021 r., której zakres przedmiotowy obejmował m. in. zgodność zatrudnienia pracowników placówki opiekuńczo-wychowawczej z wymaganymi kwalifikacjami, w świetle przepisów ustawy wripsz oraz rozporządzenia, sprawdzono kwalifikacje 100% kadry pedagogicznej, zatrudnionej w tamtym czasie (szczegółowe ustalenia w tym zakresie zawarto w wystąpieniu pokontrolnym PS-VI.431.3.1.2021.ICZ z 26 kwietnia 2021 r.). W toku bieżącej kontroli doraźnej zweryfikowano dokumentację kadrową 9 pracowników zatrudnionych po dniu 8 marca 2021 r. Ustalono, iż wszyscy nowozatrudnieni w Placówce pracownicy pedagogiczni tj. 4 młodszych wychowawców, 3 psychologów, 1 logopeda i 1 wychowawca ds. pracy z rodziną, spełniali wymogi kwalifikacyjne określone w art. 98 ust. 1 ustawy wripsz tj. posiadali odpowiednie wykształcenie. Posiadali również stosowne oświadczenia o spełnieniu wymogów zawartych w art. 98 ust. 3 pkt 1-3 ustawy wripsz, tj., że:

- nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynikał z tytułu egzekucyjnego,
- nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,

W dacie kontroli w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu na stanowiskach pracowników pedagogicznych zatrudnionych było 14 osób, tj.:

- Dyrektor – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- Zastępca Dyrektora – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- starszy wychowawca-koordynator – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- starsi wychowawcy – 2 osoby, łącznie w wymiarze 2 etatów,
- młodszy wychowawcy – 5 osób, łącznie w wymiarze 5 etatów,
- wychowawca ds. pracy z rodziną – 1 osoba w wymiarze 0,8 etatu,
- wychowawca ds. edukacji artystycznej – 1 osoba w wymiarze 0,8 etatu,
- psycholog - 1 osoba w wymiarze 1 etatu,
- pedagog - 1 osoba w wymiarze 1 etatu.

Ponadto w Placówce zatrudnieni byli specjaliści, którzy obsługują pozostałe Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej tj.:

- psycholog – 1 osoba, w wymiarze 1/2 etatu (obsługująca POW Nr 5),
- psycholog – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu (obsługująca POW Nr 2 i 3),
- pedagodzy – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów (w tym 1 osoba obsługująca POW Nr 3 i POW Nr 5, 1 osoba obsługująca POW Nr 1 i 2),
- logopeda – 1 osoba (obsługująca POW Nr 1, POW Nr 2, POW Nr 3, POW Nr 4 i POW Nr 5),
- starsza pielęgniarka – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu (obsługująca POW Nr 1, POW Nr 2 i POW Nr 4),
- pielęgniarka – 1 osoba, w wymiarze 1/2 etatu (obsługująca POW Nr 3 i POW Nr 5)
/akta kontroli str. 67-78/.

Na stanowiskach pracowników niepedagogicznych zatrudnionych było 26 osób i w dacie kontroli zatrudnienie tych pracowników przedstawiało się następująco:

- kierownik sekcji administracyjno-gospodarczej – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- główna księgowa – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- księgowa – 3 osoby, w wymiarze 3 etatów,
- starszy referent ds. księgowości – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- referent ds. administracyjnych – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- zaopatrzeniowiec – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- radca prawny – 1 osoba, w wymiarze 1/4 etatu,
- informatyk – 1 osoba, w wymiarze 1/2 etatu,
- starszy inspektor ds. BHP – 1 osoba, w wymiarze 1/5 etatu,
- szefowie kuchni – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- kucharz – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- pomoce kuchenne – 2 osoba, w wymiarze 2 etatów,
- dozorczy – 4 osoby, w wymiarze 4 etatów,
- konserwatorzy – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów,
- starszy konserwator – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- pracznia – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,

- kierowcy samochodów osobowych – 2 osoby, w wymiarze 2 etatów **/akta kontroli str. 79-82/**.

Przeważająca część ww. kadry niepedagogicznej realizowała zadania z zakresu obsługi POW Nr 1, POW Nr 2, POW Nr 3, POW Nr 4 oraz POW Nr 5.

Dokumentacja kadrowa zatrudnionych pracowników niepedagogicznych również była poddana analizie podczas kontroli doraźnej w Jednostce w dniach 1-8 marca 2021 r. (wystąpienie pokontrolne PS-VI.431.3.1.2021.ICZ z 26 kwietnia 2021 r.), w związku z tym w toku bieżącej kontroli doraźnej zweryfikowano dokumentację kadrową 3 pracowników zatrudnionych po dniu 8 marca 2021 r. tj. informatyka, dozorca oraz konserwatora. Ustalono, iż w aktach osobowych tych pracowników znajdują się oświadczenia, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 3–4 ustawy składane przez pracowników w dacie ich zatrudnienia.

Kontrolujący poddali analizie akta osobowe wszystkich pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych pod kątem niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, o czym mówi art. 98 ust. 3 pkt 3a ustawy wriospz. Wszyscy pracownicy pedagogiczni oraz niepedagogiczni zostali zweryfikowani (zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa) ww. Rejestrze, co potwierdziły znajdujące się w ich aktach osobowych wydruki.

W trakcie trwania czynności kontrolnych przyjęto od Dyrektora Placówki pisemne oświadczenie, że *„nie posiada informacji, jakoby wobec któregokolwiek z pracowników toczyło się bądź toczy się obecnie, postępowanie, o którym mowa art. 98 ust 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”* **/akta kontroli str. 83/**.

III. Ewidencja wychowanków

Według danych z ewidencji wychowanków, w Placówce umieszczonych było 28 podopiecznych, natomiast w dacie kontroli faktycznie w Placówce przebywało 24 wychowanków, gdyż, jak ustalono: 1 wychowanka przebywała w Krajowym Ośrodku Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich w Garwolinie, natomiast 3 wychowanków w oczekiwaniu na uprawomocnienie się Postanowienia Sądu Rejonowego w Elblągu III Wydział Spraw Rodzinnych i Nieletnich o powrocie pod opiekę rodziców było urlopowanych do domu rodzinnego. Ponadto 1 wychowanka umieszczona była w MOS, lecz w dacie kontroli przebywała do POW **/akta kontroli str. 84-93/**.

Wśród wychowanków POW nr 4, 11 z nich nie osiągnęło wieku, o którym mowa w art. 95 ust. 1 ustawy wriospz. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy wriospz jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan jego zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Z informacji udzielonych przez Dyrektora Placówki, stanowiących **akta kontroli str. 94-95** wynika, że wszystkie dzieci poniżej 10-go roku życia zostały umieszczone w Placówce w trybie interwencyjnym, co potwierdziła analiza dokumentacji. Kontrolujący przyjęli zatem wyjaśnienie Dyrektora, iż zaistniała w Placówce sytuacja jest przypadkiem szczególnym, o którym mowa w art. 95 ust. 2 ustawy wriospz

Zgodnie z § 4 rozporządzenia dziecko kieruje się do placówki opiekuńczo-wychowawczej po zasięgnięciu opinii dyrektora tej placówki. Z informacji udzielonej przez Dyrektora Jednostki wynika, że z 28 wychowanków przebywających w Placówce, 13 dzieci przebywało w niej wyłącznie na podstawie postanowień Sądu Rejonowego w Elblągu III Wydział Rodzinny i Nieletnich tj. **bez skierowania wydanego przez Prezydenta Miasta Elbląg**. Dzieci zostały przyjęte do Placówki z uwagi na konieczność ich zabezpieczenia w sytuacjach wymagających natychmiastowej interwencji, przyprowadzone w większości przypadków przez pracowników ECUS, kuratorów, Policję, a w jednym przypadku przez zawodową rodzinę zastępczą. O przyjęciu dziecka do Placówki Dyrektor informował pisemnie m. in. ECUS, zgodnie z art. 103 ust. 8 ustawy wripsz. Ponadto Dyrektor w każdym przypadku negatywnie opiniował prośbę ECUS w sprawie możliwości umieszczenia dzieci w Placówce ponad statutowy limit miejsc, uzasadniając powyższe brakiem możliwości zapewnienia wymaganych standardów opieki i wychowania. W przypadku jednego rodzeństwa (dwoje dzieci), w treści opinii zawarto informację o możliwości czasowego zapewnienia im opieki z jednoczesną prośbą o jak najszybsze znalezienie rodziny zastępczej, natomiast w przypadku kolejnego rodzeństwa (troje dzieci) ECUS w ogóle nie wystąpił z prośbą o wydanie opinii Dyrektora Placówki. W wyniku powyższych działań 13 dzieci w dacie kontroli przebywało w Placówce bez skierowania, pomimo braku przesłanek wynikających z art. 95 ust.3a ustawy wripsz (tylko jedno dziecko przebywało na podstawie -----
-----) /akta kontroli str. 96-165/.

Podkreślić należy, iż w myśl § 2 rozporządzenia dziecko do placówki opiekuńczo-wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, **po zasięgnięciu opinii dyrektora placówki**. Powyższe regulacje nakładają na Organizatora konkretne zadania oraz obowiązki. Jeżeli zaś powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu m. in. braku miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na jego terenie – co niewątpliwie miało miejsce w przypadku kontrolowanej Jednostki – powiat ten winien **zwrócić się** do innego powiatu o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej (§ 2 ust. 3 rozporządzenia). Bez wątpienia, zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia za właściwą pracę placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa i właściwej opieki odpowiada dyrektor. Jednakże i nie będzie w stanie zapewnić należytej opieki niekończącej się liczbie dzieci przyjmowanych ponad stan. Stąd, w ocenie kontrolujących odpowiedzialnym za powstanie powyższej sytuacji jest powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, oraz właściwe powiatowe centrum pomocy rodzinie i Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (w tym przypadku ECUS w Elblągu), za pośrednictwem których starosta (tu: Prezydent Elbląga) zgodnie z art. 182 ust. 1 wykonują zadania powiatu. Należy natomiast zaznaczyć, iż umieszczanie w Placówce kolejnych dzieci, pomimo znacznie przekroczonej statutowej liczby miejsc, spowodowało – w ocenie kontrolujących – pogorszenie warunków bytowych przebywających w niej wychowanków. Skutkowało również przepracowaniem i przemęczeniem personelu Placówki, oraz koniecznością zaangażowania do pracy personelu z pozostałych placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Elbląga i tym samym nałożeniem na pracowników znacznej ilości dodatkowych obowiązków. To z kolei rodzi ryzyko powstania innych nieprawidłowości w zakresie organizacji pracy Placówki jak i trudności w zapewnieniu właściwej opieki nad dziećmi.

Zdaniem organu kontroli zasadnym wydaje się wystąpienie do Prezydenta Miasta Elbląg z wnioskiem o zatrudnienie dodatkowego personelu, który mogłyby wesprzeć wychowawców POW Nr 4 i docelowo realizować zadania wyłącznie w tej Placówce. Powyższe odciążałoby również młodzież przebywającą w Placówce, którą czyni się współodpowiedzialną za opiekę nad najmłodszymi wychowankami Placówki.

III. Ocena dokumentacji wychowanków

Analizie poddano dokumentację pięciorga wychowanków kontrolowanej Jednostki z wykazu pod. poz. 3, 5, 7, 8, 10, w tym dokumentację małoletniej, o której mowa w piśmie Prokuratury Rejonowej w Elblągu z dnia 29 września 2023 r., (szczegółową analizę Jej sytuacji ujęto w części VI niniejszego wystąpienia).

W każdym poddanym analizie przypadku podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej było postanowienie sądu. W dokumentacji znajdowały się również świadectwa szkolne, dokumentacja potwierdzająca przebieg leczenia dziecka a także inne dokumenty, informujące o bieżącej sytuacji dziecka.

Stwierdzono, że w Placówce, zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia, prowadzono w Placówce *Ewidencję wychowanków*, zawierającą następujące informacje:

- imię i nazwisko dziecka,
- datę i miejsce urodzenia dziecka,
- adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka,
- aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych,

ponadto w prowadzonym Wykazie dzieci uwzględniono:

- PESEL dziecka,
- nazwiska i imiona rodziców,
- datę przyjęcia dziecka do placówki,
- nazwisko i imię wychowawcy kierującego procesem wychowawczym dziecka,
- miejsce pobytu dziecka (gdy przebywa poza placówką),
- szkołę, do której uczęszcza dziecko.

Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia w Placówce ewidencji wychowanków.

W Placówce prowadzono *Karty przebiegu dyżurów*, które zawierały:

- datę wpisu (dzień, miesiąc i rok),
- liczbę dzieci faktycznie przebywających w Placówce, z wyszczególnieniem liczby dzieci przebywających poza Placówką w: MOW, MOS, na ucieczkach oraz innych),
- datę rozpoczęcia i zakończenia dyżuru przez danego wychowawcę, z uwzględnieniem godzin nocnych, w czasie których wychowawca ten pełnił dyżur,
- przebieg dyżuru – tu znajdował się opis przebiegu dyżuru, z uwzględnieniem rozmów wychowawczych, sytuacji trudnych i nietypowych, wspólnych wyjść oraz informacji i zaleceń na kolejny dzień,
- wykaz wychowanków placówki z wyszczególnieniem dla każdego z nich: godzin wyjść do szkoły, na praktyki lub do pracy, samowolnych oddaleń, samodzielnych wyjść poza teren Placówki za zgodą wychowawcy, wyjść wychowanków na podstawie oświadczeń oraz podawanych leków,

- przebieg dyżuru nocnego, uwzględniający liczbę wychowanków obecnych i nieobecnych w Placówce, godziny obchodów nocnych, a także opis przebiegu dyżuru **/akta kontroli str. 166-181 /**.

Stwierdzono, że dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie, zgodnie z obowiązującymi przepisami sporządzano m.in.:

a) Diagnozę psychofizyczną dziecka

Diagnoza psychofizyczna opracowywana była niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki. Diagnozy zawierały podpis psychologa oraz Zastępcy Dyrektora. Zawierały też wszystkie elementy, określone w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia, tj.:

- analizę mocnych i słabych stron w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym oraz społecznym,
- analizę przyczyn kryzysu w rodzinie oraz wpływu tego kryzysu na rozwój dziecka,
- analizę relacji dziecka z jego najbliższym otoczeniem oraz osobami ważnymi dla dziecka,
- analizę rozwoju dziecka **/akta kontroli str. 182-186/**.

Każda z poddanych analizie diagnoz zawierała również wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

b) Plan pomocy dziecku, uwzględniający cele i działania długoterminowe oraz krótkoterminowe.

Każdy z planów zawierał dookreślony cel pracy z dzieckiem (jeden z czterech wskazanych w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia). Cele i działania długoterminowe oraz krótkoterminowe planowano w poniżej wskazanych obszarach:

- 1) środowiska rodzinnego dziecka (z uwzględnieniem relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
- 2) funkcjonowania dziecka w Placówce i poza placówką,
- 3) sytuacji szkolnej dziecka z uwzględnieniem funkcjonowania dziecka w środowisku szkolnym,
- 4) stanu emocjonalnego dziecka,
- 5) samodzielności,
- 6) stanu zdrowia dziecka z uwzględnieniem stanu zdrowia psychicznego,
- 7) szczególnych potrzeb dziecka.

Każdy ze wskazanych powyżej obszarów określał zaplanowane działania i sposoby ich realizacji, osoby realizujące wskazane działanie, termin realizacji, uwagi i efekty realizacji oraz ocenę tego co i kiedy udało się osiągnąć, a także co wymaga dalszej pracy lub zmiany metod.

Analiza planów pozwala stwierdzić, że praca z wychowankami Placówki była prowadzona w sposób przemyślany i ukierunkowany na ich indywidualne potrzeby, a także była modyfikowana w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Kontrolujący nie wnieśli zatem uwag do sposobu opracowywaniu planów pracy z dziećmi w POW Nr 4 w Elblągu **/akta kontroli str. 187-249/**.

c) Kartę pobytu dziecka

Karty opracowywane były dla każdego dziecka na rok kalendarzowy i zawierały następujące elementy:

- opis relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecku,
- opis funkcjonowania społecznego dziecka w placówce i poza nią, z uwzględnieniem samowolnego opuszczania placówki,
- informacje o przebiegu kontaktów placówki ze szkołą, do której dziecko uczęszcza, oraz jego nauki szkolnej,
- opis rozwoju dziecka ze szczególnym uwzględnieniem stanu emocjonalnego i samodzielności dziecka,
- informacje o stanie zdrowia dziecka, w tym stanie zdrowia psychicznego,
- informacje o lekach podawanych dziecku,
- informacje o pobytach dziecka w szpitalu, w tym w szpitalu psychiatrycznym,
- informacje o szczególnych potrzebach dziecka i znaczących dla dziecka wydarzeniach,
- opis współpracy placówki z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z asystentem rodziny **/akta kontroli str. 250-273/**.

Kartę, w myśl § 17 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia, uzupełniano nie rzadziej niż co miesiąc, co potwierdziły dokonywane w każdym miesiącu wpisy. Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia kart pobytu wychowanków w POW Nr 4 w Elblągu.

d) kartę udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga lub osobę prowadzącą terapię, z opisem ich przebiegu, o której mowa w § 17 ust. 4 pkt. 3 rozporządzenia. Karty te prowadzono dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie, a które wymagało wsparcia w zakresie pedagogicznym lub/i psychologicznym **/akta kontroli str. 274-286/**. Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia kart udziału w zajęciach prowadzonych przez specjalistów w POW Nr 4 w Elblągu.

e) arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych, o których mowa w § 17 ust. 4 pkt. 4 rozporządzenia. W kontrolowanej Jednostce prowadzono arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie **/akta kontroli str. 287-294/**. Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia arkuszy badań i obserwacji przez specjalistów w POW Nr 4 w Elblągu.

V. Ustalenia dotyczące spełniania przez Placówkę standardów opieki

W toku kontroli dokonano oceny spełniania przez Placówkę standardów opieki w następujących obszarach:

▪ Warunki lokalowe

PO-W Nr 4 mieści się w lokalu przy ul. Chrobrego 4 w Elblągu. Placówka usytuowana jest na 2 piętrach. Na 1 piętrze znajduje się 6 pokoi, w tym 2 pokoje 3-osobowe, 3 pokoje 2-osobowe i 1 pokój 1-osobowy. Ponadto na tej kondygnacji znajdują się również: świetlica, kuchnia i łazienka wyposażona w umywalki, toalety, prysznic i pralkę. Na 2 piętrze znajduje się 6 pokoi 2-osobowych. Pokoje wyposażono m.in. w łóżka, szafy, szafki nocne, biurka. Kuchnia wyposażona jest w meble i niezbędny sprzęt AGD oraz naczynia, umożliwiające przygotowywanie posiłków i przechowywanie żywności. Dostępna jest wspólna przestrzeń, w której można spożywać

pościłki. W świetlicy zostało zapewnione miejsce do spotkań i wypoczynku wychowanków. Ustalono również, że toalety znajdujące się w Placówce umożliwiają korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. Kontrolowana Jednostka posiada warunki lokalowe zgodne z obowiązującym standardem, określonym w § 18 ust. 3 pkt 1-5 rozporządzenia.

▪ **Możliwość wyrażania opinii przez wychowanków oraz własnych poglądów**

W ramach postępowania kontrolnego zespół inspektorów przeprowadził w dniach 31 października – 7 listopada 2023 r. indywidualne rozmowy kierowane z 14 wychowanków, na temat spełniania standardów opieki i udzielanego im wsparcia w Placówce, w tym z wychowanką, której dotyczyło pismo z Prokuratury Rejonowej w Elblągu z dnia 29 września 2023 r. W przypadku tejże wychowanki nie zastosowano pytań ankietowych, gdyż dziewczynka na samym wstępie udzieliła Kontrolującemu informacji, iż -----
----- . W związku z powyższym z wychowanką została przeprowadzona rozmowa pod kątem udzielonego Jej wsparcia. W przypadku 3 wychowanków, z którymi przeprowadzono rozmowy pytania dostosowano do ich wieku (8-9 lat). Podsumowanie tych ankiet stanowią **akta kontroli str. 295-299**.

Z pozostałymi dziećmi nie przeprowadzono rozmów z uwagi na:

- urlopowanie do domu rodzinnego – 3 wychowanków,
- odmowę udziału w rozmowie – 5 wychowanków,
- pobyt w Krajowym Ośrodku Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich w Garwolinie – 1 wychowanka,
- brak możliwości przeprowadzenia rozmowy – 5 wychowanków ze względu na ich wiek oraz stopień dojrzałości (dzieci w wieku 3-6 lat).

W toku kontroli ustalono, iż w Placówce nie funkcjonował samorząd wychowanków. Z pozyskanej od Dyrektora pisemnej informacji wynika, że praktyką stały się obowiązkowe, comiesięczne spotkania wychowawców (czasem w obecności Dyrektora/Zastępcy Dyrektora) ze wszystkimi wychowankami. Celem tych spotkań jest omówienie bieżących spraw, związanych z organizacją życia w Placówce. Dzieci mają wówczas możliwość omówienia kwestii budzących wątpliwości, niezrozumianych, wymagających wyjaśnienia lub wypracowania kompromisu. Obecność całego zespołu na spotkaniach, pozwala na wymianę opinii, wysłuchanie stanowisk i poglądów wychowanków i wychowawców oraz umożliwia wprowadzenie wypracowanych zasad funkcjonowania Placówki **/akta kontroli str. 300-301/**. Kontrolujący nie wnieśli uwag do powyższej informacji.

Podczas rozmów prowadzonych z wychowankami zadano pytanie *„czy mogą swobodnie wyrażać własne poglądy w sprawach ich dotyczących oraz czy brane jest pod uwagę ich zdanie w sprawach dotyczących ich przyszłości?”*, na które wychowankowie odpowiedzieli twierdząco poza 3 z nich, które stwierdziły, że *„nie zawsze, czasami moje zdanie jest bagatelizowane np.*

-----.

Kontrolujący zwrócili się do Dyrektora Placówki o udzielenie informacji w zakresie wprowadzonej w POW zasadzie otrzymywania przez starszych wychowanków tzw. *„Punktów za opiekę nad młodszymi dziećmi umieszczonymi w Placówce”*. Dyrektor wyjaśnił, że *„W dniu 18*

października 2023 r. w godzinach wieczornych odbyło się zebranie wychowanków z Dyrektorem POW 4 oraz wychowawcami sprawującymi opiekę nad dziećmi. Spotkanie dotyczyło aktualnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej związanej z dużą ilością wychowanków przebywających w placówce. W dniu spotkania w placówce przebywało łącznie 28 wychowanków, w tym 7 dzieci wymagających pomocy w nauce oraz wszelkich czynnościach samoobsługowych, związanych z codziennym funkcjonowaniem. Mimo pełnienia obowiązków wychowawcy przez dwóch pracowników, wykonanie wszystkich obowiązków, szczególnie wobec młodszych dzieci, przez samych wychowawców przy jednoczesnym zgłaszaniu potrzeb przez starszych wychowanków było niezwykle wymagające i trudne. W związku z tak kryzysową sytuacją w Placówce (niezależną od wychowawców i kierownictwa Placówki), starsi wychowankowie zostali poproszeni przez Dyrektora o pomoc i wsparcie w czynnościach dotyczących młodszych dzieci tj. np. sprawdzenie plecaków szkolnych na kolejny dzień, przygotowanie śniadania do szkoły, przygotowanie ubrań na następny dzień, pomoc w porządkowaniu pokoju, zabawę z młodszymi dziećmi. Wymienione przykładowe formy pomocy młodszym dzieciom zostały zaproponowane starszym wychowankom na zasadzie dobrowolności, z wyraźnym zastrzeżeniem, że przede wszystkim najważniejsza jest nauka własna i inne zobowiązania. Jednocześnie podczas spotkania dyrektor przekazała własne spostrzeżenia co do zbyt późnej pory zwalniania się (do godz. 21.00) w dni nauki szkolnej. Mając na względzie porę roku i szybko następującą ciemność w kontekście bezpieczeństwa starszych wychowanków Dyrektor przekazała zwalnającym się nastolatkom zmianę co do godziny. Zmiana nastąpiła z godziny 21 na godzinę 19. Na taką informację wychowankowie zareagowali dużym niezadowoleniem. Zmiana godzin zwalniania się poza Placówkę była i jest dla wychowanków na tyle ważną kwestią, że sami zaproponowali chęć pomocy przy młodszym dzieciach w zamian za rozważnie możliwości zwalniania się choćby do godz. 20.00. (...) jak się później okazało, sami wychowankowie postrzegają obecną sytuację jako kryzysową i planowali wyjść z inicjatywą wsparcia wychowawców przy młodszym dzieciach. Podczas spotkania Dyrektora z wychowankami ustalono wspólnie, że po upływie 1 tygodnia nastąpi ponowne spotkanie z Dyrektorem i przekazanie informacji, jak wyglądał miniony tydzień i jakie spostrzeżenia ustalono. Aby sposób zaangażowania starszych wychowanków był dla wszystkich jasny, jawny i czytelny wychowawcy w porozumieniu z wychowankami ustalili tzw. system punktowy w skali od 0 do 10 plus punkty dodatkowe za pomoc innym młodszym dzieciom (...). Intencją prośby Dyrektora POW Nr 4 skierowanej do starszych wychowanków było zwrócenie uwagi nastolatków na empatyczne podejście do sytuacji, w której wspólnie z wychowawcami znalazła się Placówka. Wzajemna pomoc w relacji wychowawca – starszy wychowanek, miała i ma uświadomić wszystkim dzieciom, że są społecznością, w której istotne są takie wartości jak wzajemna wyrozumiałość, pomoc i troska o innych ludzi, życzliwość i wrażliwość na potrzeby innych, koleżeństwo a nawet przyjaźń, wzajemny szacunek a także zrozumienie bardzo trudnej sytuacji dzieci, które zostały przyjęte do placówki ponad statutową liczbę miejsc (...)/akta kontroli str. 302-304/.

W ocenie zespołu kontrolnego udział starszych dzieci w opiece nad młodszymi może odbywać się jedynie na zasadzie dobrowolności i za ich zgodą oraz w sposób zapewniający im odpowiednią ilość czasu na zaspokajanie niezbędnego wypoczynku, realizacji własnych pasji, zainteresowań oraz nauki. Z informacji uzyskanych od kilkorga wychowanków wynika natomiast, że przyznawanie punktów za pomoc w opiece nad młodszymi dziećmi wydaje się być

formą faworyzowania (promowania, wyróżnienia) tych wychowanków, którzy zastosowali się do propozycji Dyrektora Placówki.

Na pytanie „*czy masz wpływ na zasady panujące w grupie/Placówce? Czy wychowawca bierze pod uwagę Twoje zdanie, opinię?*” 9 wychowanków odpowiedziało, że tak a 1 dziecko odpowiedziało, że nie zawsze odnosząc się do sprawy opisanych powyżej tzw. punktów przyznawanych za opiekę nad młodszymi dziećmi przebywającymi w Placówce. W ocenie tego dziecka, wprowadzone zasady powodują, że ta pomoc staje się obowiązkiem (dającym przywileje). Jednocześnie osoba ta wskazała, że rozumie sytuację, która aktualnie zaistniała POW oraz że udzieliłaby pomocy wychowawcom nawet wtedy, gdyby takich punktów nie było.

W związku z powyższym zespół kontrolujący udzielił Dyrektorowi Placówki instruktażu, aby pomimo bardzo trudnej sytuacji, związanej z bardzo dużą ilością dzieci przebywających w Placówce ponad statutową liczbę, angażować starszych wychowanków do pomocy przy młodszym dzieciach tylko i wyłącznie na zasadzie dobrowolności i w porozumieniu z nimi.

Mając na uwadze art. 4a ustawy w.r.p.z Dyrektor Placówki poinformowała, iż „*(...) wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka umieszczonego w placówce, informuje wychowanka o wszystkich sprawach, które go dotyczą, a także o ustaleniach zespołu, dotyczących planowanych w stosunku do niego działaniach opiekuńczo-wychowawczych. Zmiany w działaniach opiekuńczo-wychowawczych zawarte są w modyfikacjach planu pomocy dziecku; każdy z wychowanków składa własnoręczny podpis potwierdzający zapoznanie się z wprowadzonymi modyfikacjami. W przypadku dzieci kwalifikujących się do przysposobienia, przed złożeniem w ośrodku adopcyjnym dokumentacji rozpoczynającej proces kwalifikacji do adopcji, prowadzone są z dziećmi rozmowy dotyczące ich stosunku do przysposobienia, co znajduje odzwierciedlenie w opiniach wchodzących w skład ww. dokumentacji. W Placówce przestrzegane jest także prawo dziecka określone w art. 4 pkt 8 ustawy w brzmieniu: stosując ustawę należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do (...) wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości. Realizacja powyższego prawa ma miejsce w czasie codziennych sytuacji, w których dzieci spontanicznie wyrażają opinie nt. bieżących zdarzeń, sytuacji i ustaleń oraz w sposób bardziej sformalizowany, podczas odbywających się raz w miesiącu spotkań koordynatora i wychowawców z dziećmi przebywającymi w Placówce (...)*” /akta kontroli 305-315/.

▪ **Ochrona wychowanków przed przemocą**

W Jednostce wprowadzono Zarządzenie nr 26/2020 Dyrektora Placówki z dnia 30 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia stosowania procedur postępowania w przypadku stwierdzenia bądź domniemania aktów przemocy wśród wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu, które określa jak pracownicy Placówki powinni reagować na wypadek stwierdzenia bądź domniemania wśród wychowanków aktów przemocy.

W dacie kontroli w Placówce obowiązywał *Regulamin zasad, konsekwencji i przywilejów*. Wszystkie dzieci podczas rozmów z kontrolującymi wskazały, że posiadają wiedzę za jakie niewłaściwe zachowania wyciągane są konsekwencje i każde z nich wymieniło za co można uzyskać dodatkowe przywileje/nagrody lub jakie konsekwencje można ponieść za niewłaściwe zachowania (jako przywileje wskazali: „*podwyższenie kieszonkowego, pochwały, gry na komputerze, zgoda na wyjście prywatne lub pochwały słowne od wychowawcy i Dyrektora, słodycze*”; jako konsekwencje i „*zabranie telefonu, zakaz wyjść prywatnych, dodatkowy dyżuru,*

zakaz używania komputera, obniżenie kieszonkowe lub pozostawanie w swoim pokoju". Ponadto, jak wynika z pisemnej informacji Dyrektora, Zarządzeniem nr 8/2021 z dnia 8 marca 2021 r. została wprowadzona w Placówce książka skarg, wniosków i zażaleń, umożliwiająca wychowankom pisemne składanie informacji o ewentualnych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu placówki. Do dnia rozpoczęcia przedmiotowej kontroli z tej możliwości skorzystały 2 wychowanki (obie w dniu 18 kwietnia 2023 r.). *„Obie skargi dotyczyły zachowania wychowawczyń wobec wychowanek, z czego jedna okazała się bezpodstawną, natomiast druga zakończyła się rozmową, wspólnymi wyjaśnieniami i zawarciem porozumienia między stronami. Sposób wyjaśnienia i rozstrzygnięcia złożonych skarg przedstawiony został w rejestrze skarg i wniosków wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu przez osobę rozpatrującą skargi” /akta kontroli str. 316-326/.*

Na pytanie kontrolujących *„czy zdarzyła ci się sytuacja, że byłeś popychany, bity, wyśmiewany lub czułeś się upokorzony przez innego wychowanka?”*, podopieczni odpowiedzieli przecząco dodając, że czasami zdarzają się między nimi kłótnie, ale zazwyczaj są to drobne sprzeczki. Dzieciom zadano również pytanie: *„czy wychowawcy pomagają rozwiązywać spory między wychowankami i czy mogą oni liczyć na ich pomoc?”*, na które wszystkie odpowiedziały twierdząco. Natomiast na pytanie, *„kto pomaga rozwiązywać ewentualne spory między wychowankiem a wychowawcą?”*, 11 wychowanków wskazało na Dyrektora Placówki, innego wychowawcę oraz psychologa. 3 z wychowanków odpowiedziało, że nikt nie pomaga, a gdy zwrócą się z prośbą o pomoc, wówczas wychowawca raczej zastosuje wobec nich karę. Kontrolujący udzielili Dyrektorowi POW instruktażu, aby uczulił wychowawców co do rzetelnego i indywidualnego rozpatrywania konfliktów zaistniałych pomiędzy dziećmi przebywającymi w Placówce oraz aby starali się z rozwagą stosować ewentualne konsekwencje za dokonane przewinienia.

Kontrolujący sformułowali także pytanie do kogo wychowankowie mogliby się zwrócić, jeśli zostaliby źle potraktowani przez pracowników Placówki, w odpowiedzi na które dzieci również wskazywały osoby Dyrektora, Zastępcy Dyrektora, jak również Rzecznika Praw Dziecka, Telefon Zaufania, opiekuna prawnego. Na pytanie *„czy czułeś się kiedyś upokorzony przez wychowawcę lub innego pracownika, wychowawca lub inny pracownik odnosili się do Ciebie w nieodpowiedni sposób?”* wychowankowie stwierdzili, że nie poza 1 wychowanką, która stwierdziła, że wychowawcy nie rozstrzygają sporów pomiędzy wychowankami sprawiedliwie i zdarza się, że podnoszą na nich głos. Również 1 dziecko, w odpowiedzi na pytanie *„czy była wobec ciebie kiedykolwiek stosowana przemoc (fizyczna, psychiczna, seksualna) przez wychowawcę lub innego pracownika placówki?”* poinformowała, że jedna z wychowawczyń używała wulgaryzmów wobec niego, jednakże nie potrafiło przytoczyć okoliczności tego zdarzenia. W odpowiedzi na zarzut wychowawczyni przedstawiła oświadczenie, iż *„(...) nie użyłam niestosownych słów wobec żadnego z dzieci przebywających w Placówce. Nie przypominam sobie również, aby jakiegokolwiek dziecko było świadkiem sytuacji, w których używałam wulgaryzmów” /akta kontroli str. 327-328/.* Kontrolującym zatem nie udało się stwierdzić, czy zdarzenie faktycznie miało miejsce.

Na pytanie *„czy zdarzały się sytuacje, że zwróciłeś się do wychowawcy lub innego pracownika placówki z prośbą o pomoc i jej nie otrzymałeś? Czy np. zgłosiłeś jakąś sytuację, że inny pracownik Placówki niewłaściwie zachował się wobec ciebie bądź innego wychowanka i nic z tym nie zostało zrobione?”* wychowankowie odpowiedzieli, że zawsze mogą liczyć na wsparcie

ze strony wychowawców, jednakże 1 osoba poinformowała, że zdarzały się sytuacje, że jej problem był bagatelizowany przez wychowawczynię. W odpowiedzi na zarzut wychowawczynie przedstawiła oświadczenie, iż „*W odpowiedzi na zarzut dotyczący popełnienia przeze mnie nieprawidłowości w pełnieniu opieki nad dziećmi poprzez bagatelizowanie problemów wychowanków stanowczo oświadczam, że nigdy nie pozostawiłam prośby żadnego dziecka bez rozpatrzenia. Swoje obowiązki wypełniam z pełnym zaangażowaniem i sumiennie, choć sprawowanie opieki nad tak znaczną liczbą dzieci wymaga ode mnie poświęcenia czasu i uwagi w pierwszej kolejności najbardziej potrzebującym. W codziennej pracy podejmuje działania mając na uwadze wagę zgłoszonych problemów, dlatego też nie wszystko jestem w stanie rozstrzygnąć w tej samej chwili i natychmiast*” /akta kontroli str. 329-331/.

Na pytanie „*czy wychowawca lub inny pracownik Placówki wyrażał się niewłaściwie lub w sposób obraźliwy o Twojej rodzinie?*” wychowankowie odpowiedzieli przecząco.

▪ **Udzielanie wychowankom wsparcia specjalistycznego**

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, wychowankom POW Nr 4 pomocy specjalistycznej udzielali: pedagog oraz psycholog. Ponadto z informacji uzyskanej od Dyrektora Placówki wynika, że w Jednostce zatrudnione były również osoby prowadzące zajęcia specjalistyczne w zakresie: logopedii, edukacji artystycznej, terapii pedagogicznej (do września br.). Kwalifikacja wychowanków na zajęcia z ww. specjalistami odbywała się na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych, diagnoz psychofizycznych, badań logopedycznych, obserwacji psychologicznych/pedagogicznych dotyczących osiągnięć dydaktycznych, zachowań, umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, a także w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez samych wychowanków. Zajęcia specjalistyczne prowadzone były w formie zajęć indywidualnych oraz grupowych.

Godziny pracy specjalistów dostosowane były do potrzeb wychowanków oraz ich planu zajęć szkolnych, bowiem pracowali oni w następujących godzinach:

- psycholog: w poniedziałki od 11.00–19.00, we wtorki od 7.00–15.00, środy od 10.00–18.00, czwartki od 7.00–15.00 oraz w piątki od 10.00–18.00;
- pedagog: w poniedziałki, wtorki i czwartki od 14.00–16.00 a w środy i piątki od 14.00–18.00 /akta kontroli str. 332/.

Praca ww. kadry specjalistycznej prowadzona była w oparciu o *Plan Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu*, który zawierał załączniki w postaci szczegółowego planu pracy wychowawcy ds. pracy z rodziną, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, logopedy, wychowawcy ds. artystycznych, terapeuty pedagogicznego. Z analizy tych dokumentów wynika, że psycholog w zakresie działań diagnostycznych odpowiadał m. in. za sporządzanie diagnozy psychofizycznej, prowadzenie badań psychologicznych w celu poznania dziecka, ustalenia sprawności intelektualnej, określenia stopnia nabytych umiejętności, wykrycia deficytów rozwoju i dysfunkcji i procesów poznawczych, zaburzeń zachowania, poznania zainteresowań i specjalnych zdolności, a także obserwacje psychologiczną wychowanków, sporządzanie opinii psychologicznych o dziecku. Natomiast w zakresie udziału w procesie opiekuńczo-wychowawczym psycholog odpowiadał za rozmowy z wychowankami na temat ich sytuacji, współdziałł w działaniach wychowawczych dotyczących przygotowania wychowanka do usamodzielnienia, wspieranie wychowawców w zakresie działań edukacyjnych

i terapeutycznych: prowadzenie zajęć edukacyjnych i psychologicznych (grupowych i indywidualnych) w zakresie wsparcia wychowanka – prawidłowe umiejętności komunikacyjne, trudności okresu dojrzewania w zakresie seksualności, cyberprzemoc, agresja, autoagresja, uważność, stres i radzenie sobie ze stresem itp., prowadzenie rozmów terapeutycznych i wspierających z wychowankami oraz podejmowanie interwencji wymagających bezwzględnego udziału psychologa.

Z kolei pedagog w zakresie prowadzenia zajęć z dziećmi odpowiedzialny był m.in. za prowadzenie indywidualnych zajęć w zakresie terapii pedagogicznej, prowadzenie obserwacji dzieci i formułowanie wniosków z obserwacji i podejmowanie właściwych działań, podejmowanie wspólnie z innymi pracownikami działań interwencyjnych mających na celu pokonanie nieprzewidzianych trudności, np. konfliktów, sytuacji zagrażających bezpieczeństwu. W zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych do jego zadań należało omawianie trudnych sytuacji wychowawczych, formułowanie wniosków, ustalanie wspólnych działań naprawczych w oparciu o diagnozę mocnych stron wychowanka, jego potencjałów, talentów, predyspozycji, uzdolnień, zainteresowań, kompetencji i umiejętności, jak również udzielanie wychowawcom pomocy w eliminowaniu u dzieci napięć psychicznych spowodowanych konfliktami rówieśniczymi, sytuacją rodzinną (np. długotrwałą utratą kontaktu z rodzicami), niepowodzeniem szkolnym **/akta kontroli str. 333-334/**.

Zespół inspektorów ustalił, że psycholog udzielał wychowankom wsparcia w ramach indywidualnych spotkań, a także prowadził zajęcia grupowe oraz warsztaty. Zajęcia grupowe obejmowały takie zagadnienia jak: psychoedukacja ukierunkowana na budowanie osobistej odpowiedzialności oraz kształtowanie umiejętności rozpoznawania emocji i samopoznanie. Natomiast spotkania warsztatowe dotyczyły: treningu zastępowania agresji – raz w tygodniu, treningu umiejętności społecznych – raz w tygodniu, socjoterapii – raz w tygodniu oraz warsztaty kształtujące umiejętności współpracy w grupie, określenia celów i budowania relacji, które odbywały się również raz w miesiącu.

Pedagog prowadził z dziećmi zajęcia zarówno indywidualne jak i grupowe o charakterze socjoterapeutycznym. Prowadził również obserwacje dzieci pod kątem potencjałów i deficytów w obszarze zdolności poznawczych, a także organizował czas wolny.

Ustalono, że opieką psychologiczną na terenie Placówki objętych było 22 wychowanków, pomocą pedagogiczną 5, a w zajęciach logopedycznych uczestniczyło 6 wychowanków. Dzieci uczestniczyły również w zajęciach w formie warsztatów prowadzonych przez Zastępcę Dyrektora pn. „*Recepta na sukces*” a także z treningu zastępowania agresji TZA. Ponadto wychowankowie korzystali z psychoterapii indywidualnej w Młodzieżowym Ośrodku Terapeutycznym „KARAN” w Elblągu, a w przypadku jednej z wychowanek także z terapii indywidualnej w gabinecie prywatnym. Na terenie swoich szkół uczęszczali również na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne **/akta kontroli str. 335-336/**.

Podczas rozmów przeprowadzonych przez kontrolujących z wychowankami, 9 z nich poinformowało, że korzysta z pomocy psychologa zatrudnionego w POW, dwoje wskazało, że korzysta ze wsparcia psychologa w Młodzieżowym Ośrodku Terapeutycznym „KARAN” w Elblągu a jedna wychowanka bierze udział w spotkaniach z psychologiem w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym. Jeden wychowanek stwierdził, że nie korzysta z pomocy

psychologa w Placówce, ponieważ „nie lubi psychologa”. Dwoje wychowanków wskazało, że korzysta z pomocy pedagoga w zakresie pomocy w edukacji, dziewięcioro, że nie.

Podczas rozmów, zespół inspektorów zapytał wychowanków, czy jest ktoś, do kogo mogą się zwrócić, porozmawiać, gdy mają problem. Jedenaścioro z nich wskazało, że mogą zwrócić się o pomoc do wychowawców, psychologa, Pani Dyrektor i Zastępcy Dyrektora.

Na pytanie kontrolujących, czy w Placówce zdarzały się sytuacje, że sprawy omawiane z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą były omawiane, komentowane przez inne osoby, sześcioro wychowanków odpowiedziało przecząco, natomiast czworo, słyszało od kolegi/koleżanki, że psycholog z POW omawia sprawy wychowanków na spotkaniach z innymi wychowankami. Odnosząc się do powyższych wypowiedzi wychowanków, kontrolujący przyjęli oświadczenie psychologa w tym zakresie, z którego wynikało m.in. że: „(...) *takie sytuacje nie miały miejsca. Do swoich obowiązków zawodowych podchodzę w pełni profesjonalnie i dochowuję należytej staranności w respektowaniu obowiązujących przepisów prawa, przestrzeganiu obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej oraz standardów etycznych, w tym kodeksu etycznego psychologa, a także zasady poufności. Wśród kadry POW Nr 4 mam opinię osoby rzetelnej, dokładnej, dyskretnej i powściągliwej w wymianie informacji, wyrażaniu opinii i ocen. Jednocześnie nadmieniam, że w każdym przypadku wyjaśniam osobom zainteresowanym jaki jest zakres tajemnicy zawodowej psychologa, tłumacząc m. in., że wymiana informacji na temat zachowania wychowanków pomiędzy członkami kadry POW Nr 4 (z moim udziałem), czy sytuacje typu rozwiązywanie konfliktów pomiędzy wychowankami lub grupami wychowanków, wymagające wymiany pewnych informacji o nich funkcjonowaniu, z zachowaniem zasad jw., nie stanowią naruszenia reguł i zasad związanych z wykonywaniem zawodu psychologa. W mojej ocenie, formułowanie przez niektórych wychowanków uwag o rzekomym naruszeniu przeze mnie tajemnicy zawodowej mogą wynikać z ich niewiedzy, nadinterpretacji lub instrumentalnej chęci uniknięcia udziału w zajęciach z psychologiem, które w POW Nr 4, będącej placówką typu specjalistyczno-terapeutycznego, są traktowane priorytetowo*” /akta kontroli str. 331/. Poza powyższymi uwagami, wychowankowie nie zgłosili żadnych uwag w zakresie udzielanej im pomocy specjalistycznej.

Mając na uwadze powyższe ustalenia stwierdzono, że w Placówce prawidłowo realizowane jest prawo do pomocy specjalistycznej.

▪ **Organizacja czasu wolnego wychowanków**

Ustalono, iż w Placówce planowano dla wychowanków różne zajęcia w czasie wolnym, które ujęto w dokumencie pn. *Roczny Plan Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4z* którego wynika, iż jednym z zadań realizowanych przez Jednostkę jest „*Aktywizowanie wychowanków do udziału w zajęciach sportowych i rekreacyjnych*”. Ponadto z informacji udzielonej przez Dyrektora Jednostki, stanowiącej **akta kontroli str. 337-338**, wynika, że wychowankowie mieli możliwość wzięcia udziału w zajęciach: sportowych (łyżwy, basen, rajdy piesze) plastyczne, pobudzające kreatywność, kształtujących spostrzegawczość i koncentrację grach planszowych. Ponadto wychowankom zorganizowano wyjścia do kina, parku trampolin, Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt, Sali Zabaw „Amina”, do kręgielni i do Aquaparku. Wychowankowie uczestniczyli również w różnego rodzaju festynach oraz wycieczkach np. na farmę „Ośle Uszy”, kolonie letnie w Lidzbarku i w Jantarze, wyjeździe do Bułgarii w ramach projektu „Match

WORKS". Organizowano różnego rodzaju wyjścia tematyczne typu: dzień gofra, dzień pączka, dzień waty cukrowej, dzień kuchni włoskiej, dzień ozdób z kasztanów.

▪ **Zapewnienie dziennej i nocnej opieki wychowankom**

Zgodnie z przepisami § 10 ust 2 rozporządzenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych pod opieką 1 wychowawcy może przebywać nie więcej niż 14 dzieci. Podczas czynności kontrolnych przeanalizowano sposób przestrzegania standardu dotyczącego sprawowanej nad dziećmi opieki. Z przedstawionych przez Dyrektora harmonogramów czasu pracy osób pracujących z dziećmi w POW Nr 4 wynika, że dyżury w kontrolowanej Jednostce pełniono przez całą dobę. Ustalono, że dyżury odbywały się najczęściej w systemie dwunastogodzinnym od 8.00 do 20.00, czasami również np. siedmiogodzinnym (np. 8-15, 13-20), ośmiogodzinnym (np. 7-15), dziesięciogodzinnym (np. 10-20) **/akta kontroli str. 339-343/**.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w dacie kontroli w Placówce przebywało 28 dzieci kontrolujący zapytali Dyrektora Jednostki o organizację opieki dziennej i nocnej w sytuacji zwiększonej liczby wychowanków ponad ustawowy limit. Na powyższe pytanie Dyrektor odniosła się następująco *„W praktyce, z uwagi na liczbę dzieci przebywających w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu, przekraczającą ustawowy limit miejsc, opiekę dzienną w godzinach od 8:00 do 14:00 sprawuje jeden wychowawca oraz od poniedziałku do piątku wychowawca-koordynator (w Placówce wówczas liczba dzieci nie przekracza czternaściorga osób). Od godziny 14:00 do godziny 20:00 opieka dzienna sprawowana jest jednocześnie przez dwóch wychowawców. Opiekę nocną, w godzinach od 20:00 do 8:00, w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Elblągu sprawuje także dwóch wychowawców”* co zostało potwierdzone w *Harmonogramie pracy opiekuńczo-wychowawczej* **/akta kontroli str. 344/**.

Ustalono, iż wychowawcy sprawujący dyżur nocnym w Placówce przeprowadzali trzykrotnie w ciągu nocy obchód zgodnie z § 12 ust. 2 rozporządzenia.

Zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia, wychowawca kieruje procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci. Analiza przedstawionej podczas kontroli dokumentacji wykazała, że w kontrolowanej Jednostce co do zasady przestrzegano powyższego przepisu, jednakże jednemu z wychowawców przypisano 6 wychowanków. Powyższe spowodowane było tym że w przypadku jednego dziecka, którego procesem wychowawczym kierował wspomniany wychowawca, Sąd Rejonowy w Elblągu III Wydział do Spraw Rodzinnych i Nieletnich postanowił w dniu 11 października 2023 r. o powrocie pod opiekę rodziców biologicznych, przy czym dziecko to przebywało na urlopowaniu w domu rodzinnym do czasu uprawomocnienia się postanowienia. Natomiast kolejne 6 dziecko, które zostało przypisane wychowawcy zostało przyjęte do Placówki w dniu 12 października 2023 r. Potwierdza to złożony podczas kontroli wykaz imienny poszczególnych dzieci i przypisanych im wychowawców **/akta kontroli str. 88-93/**. Wobec zaistniałych okoliczności zespół kontrolujący odstąpił od wydania zaleceń w powyższej sprawie.

W zakresie możliwości urlopowania wychowanków do domu rodzinnego, Dyrektor Placówki poinformował, iż: *„(...) po przyjęciu dziecka do Placówki rodzice otrzymują informacje o możliwości odwiedzin u dzieci i uczestnictwa w opiece nad nimi (...). W sytuacji, gdy rodzic po raz pierwszy zgłasza chęć zabrania dziecka poza Placówkę do domu rodzinnego, pracownik*

Placówki składa wizytę w miejscu, do którego dziecko zostanie zabrane; dokonuje oceny warunków mieszkaniowych oraz bytowych pod kątem ewentualnego pobytu dziecka u rodziców, także w porze nocnej. Zgodę na czasowe przejście przez rodziców opieki nad dzieckiem wyraża Dyrektor Placówki przy podejmowaniu decyzji o urlopowaniu po raz pierwszy; zgoda ta obowiązuje przy kolejnych urlopowaniach do jego ewentualnego odwołania z uzasadnionych przyczyn. Osoba podejmująca opiekę nad dzieckiem każdorazowo składa pisemne oświadczenie, w którym zobowiązuje się do zapewnienia dziecku opieki w określonym czasie oraz potwierdza przejście odpowiedzialności za jego bezpieczeństwo i zdrowie, wskazując także datę i godzinę odprowadzenia dziecka do Placówki. Informacje o przekazaniu czasowej opieki nad dzieckiem odnotowywane są w Karcie przebiegu opieki dziennej i nocnej” /akta kontroli str. 345-346/. Ponadto z informacji przedstawionej przez Dyrektora wynika, że „każdy wychowanek ma prawo przyjmować gości w swoim czasie wolnym. Odwiedziny w placówce odbywają się do godziny 20:00 za zgodą wychowawcy pełniącego dyżur. Każdy wychowanek od 13 roku życia ma prawo do wyjść poza placówkę w swoim czasie wolnym. Wyjście odbywa się zawsze za zgodą wychowawcy pełniącego dyżur. Wychowanek jest zobowiązany do poinformowania do jakiego miejsca się udaje i o której godzinie planuje powrót. Swoje wyjście odnotowuje w Zeszycie wyjść wychowanków” /akta kontroli str. 347/.

Z przedłożonej przez Dyrektora Placówki pisemnej informacji wynika, że sposób postępowania w razie nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce jest zgodny z § 5 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Gdy dziecko nie wróci do Placówki w określonym czasie, prowadzone jest postępowanie wyjaśniające polegające na próbie nawiązania z nim kontaktu telefonicznego. Ponadto prowadzone są również rozmowy z dziećmi przebywającymi w Placówce oraz z osobami, które mogą mieć wiedzę na temat możliwych miejsc pobytu wychowanka oraz przyczyn, dla których nie powrócił do Placówki. Jeśli postępowanie wyjaśniające nie zakończy się powrotem dziecka do Placówki, wówczas o samowolnym oddaleniu się, powiadamiani są: rodzice lub opiekunowie prawni, sąd, Policja a także ECUS oraz asystent rodziny (jeżeli rodzina ma przydzielonego asystenta) /akta kontroli str. 345-346/.

V. Ustalenia wynikające z rozmów z wychowawcami

Podczas kontroli przeprowadzono również rozmowy z wychowawcami, w tym z koordynatorem Placówki a także z psychologiem, pedagogiem i logopedą. Rozmowy te zostały zaprotokołowane, a podsumowanie uzyskanych wypowiedzi stanowią **akta kontroli str. 348-349.**

Z informacji udzielonych kontrolującym wynika, że wychowawcom nie zdarzyło się aby używali w stosunku do wychowanków niecenzuralnych, obraźliwych słów, żaden z nich nie był również świadkiem sytuacji, w której inny pracownik Placówki odnosiłby się w taki sposób do wychowanka. Poinformowali również, że żadne dziecko nie zgłosiło, aby doświadczyło takiej sytuacji.

Wszyscy wychowawcy zaprzeczyli również, aby zdarzyło im się naruszyć nietykalność cielesną wychowanka, żaden z nich nie był też świadkiem sytuacji, aby inny pracownik Placówki zachowywał się w ten sposób do wychowanka. Jedna z wychowawczyń poinformowała, że jeden raz zdarzyło się, iż wychowanka poinformowała, że -----

Również koordynator Placówki w rozmowie z kontrolującymi poinformowała, że -----

----- Wychowawcy pytani, czy zdarzyło im się zachować w sposób nieodpowiedni w stosunku do dziecka, naruszając jego godność osobistą lub czy byli świadkami takiego zachowania stosowanego przez innego pracownika Placówki, a także, czy któryś z wychowanków zgłosił im taką sytuację, odpowiedzieli przecząco.

VI. Ustalenia dotyczące sytuacji wychowanki, o której mowa w piśmie Prokuratury Rejonowej w Elblągu z dnia 29 września 2023 r.

/ akta kontroli str. 350-354/.

----- /akta kontroli str. 182-186/.

----- /akta kontroli str. 182-186 oraz 274-294/.

----- /akta kontroli str. 187-249/.

akta kontroli str. 392-393/.

350-354/.

akta kontroli str.

kontroli str. 392-393 i 412-414/.

/akta

Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. Nr 292, poz. 1720),

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Anna Słowińska
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej**

**Wioletta Sinkiewicz - główny specjalista
Iwona Czmochowska - główny specjalista**

Do wiadomości:

1. Pan Witold Wróblewski - Prezydent Miasta Elbląg